

**PERSMEDEDELING VAN VICEMINISTER-PRESIDENT INGRID LIETEN
VLAAMS MINISTER VAN INNOVATIE, OVERHEIDSINVESTeringen, MEDIA EN
ARMOEDEBESTRIJDING
30 augustus 2013**

Tienerouderschap in Vlaanderen: recente cijfers en een studie

Cijfers over tienerouderschap worden vaak overschat. In 2012 bereikte het tienerouderschapscijfer in Vlaanderen een historisch laagterecord van 6 bevallingen per 1000 tieners (15-19 jaar). Ook in de meeste andere West-Europese landen is **tienerouderschap een dalend fenomeen**. Dat besluit Marjolijn De Wilde (onderzoeker aan de Universiteit Antwerpen – Centrum voor Sociaal Beleid - CSB) aan de hand van Europees vergelijkende cijfers van Eurostat, Belgische cijfers van ADSEI en Vlaamse cijfers van het SPE (Studiecentrum voor Perinatale Epidemiologie).

De dalende trend neemt niet weg dat de maatschappelijke aandacht voor tienerouderschap is toegenomen. De media spelen daarin een belangrijke rol. Een team van onderzoekers van de Universiteit Antwerpen bestudeerde van februari tot juni 2013 in opdracht van Ingrid Lieten, minister van Media en Armoedebestrijding, **de beeldvorming van tienerouderschap op de Vlaamse televisie**. “Tienerouderschap is een bijkomende risicofactor voor armoede bij ouders en kinderen. Bevorderen dat jongeren een weloverwogen beslissing nemen om ouder te worden kan een gedeelde taak zijn van de school en de gezondheidszorg. Daarnaast kunnen de media ingezet worden om jongeren te sensibiliseren: positieve rolmodellen in soapseries en sociale media”, zegt Ingrid Lieten.

De onderzoekers concludeerden dat de Vlaamse tv-programma's over het algemeen een vrij evenwichtig beeld schetsen van tienerouders, al zijn er ook enkele verbeterpunten.

Daling van tienerouderschap

Deze analyse gaat over ouderschap in Vlaanderen. Tienerabortussen zijn niet inbegrepen (abortuscijfers voor 2012 zijn nog niet bekend), het gaat dus niet om tienerzwangerschappen.

Uit Figuur 1 blijkt dat de **tienerouderschapstrend dalend** is voor de geselecteerde **West-Europese landen**. De laatst bekende cijfers (2011, 2010 of 2009) zijn voor alle landen de laagste cijfers in tien jaar tijd. De jaren na 2007 lijken voor een deel van de landen cruciaal voor de evolutie van het bevallingscijfers onder Europese tieners. In landen waar de trend (licht) stijgend (Griekenland, Ierland, Noorwegen, Spanje) tot stabiel (Denemarken) was tot en met 2007, vindt er rond de crisisjaren een plotse daling plaats. Landen waar al langer jaarlijks minder kinderen bij tieners geboren werden, versterken deze trend rond de crisisjaren (Verenigd Koninkrijk).

Het plotse karakter van de daling in deze landen doet vermoeden dat niet alleen de toegenomen of verbeterde landelijke en regionale preventiemaatregelen deze evolutie verklaren. Wellicht heeft de **crisis**, met een veranderd toekomstperspectief voor specifieke bevolkingsgroepen, **een effect op het anticonceptiegebruik of seksueel gedrag van jongeren**. Wat uit een eerdere studie van De Wilde (2009) bleek is dat tienerouderschap voornamelijk voorkomt in materieel gedepriveerde groepen. Het zijn net deze groepen die het sterkt getroffen worden door de financiële crisis.

Ook in de landen waar de crisis (vooralsnog) een minder zichtbaar effect heeft, wordt tienerouderschap steeds uitzonderlijk. **Verschillende factoren kunnen hier een rol spelen**, zoals verbeterde RSV (Relationele en Seksuele Vorming), verbeterde toegankelijkheid van anticonceptie, verbeterde begeleiding van jongeren, maar ook een algemeen negatievere kijk op het hebben van een kinderen op jonge leeftijd.

België bevindt zich **met betrekking tot tienerouderschap in de middengroep van de Europese landen**. Wanneer België vergeleken wordt met alle Europese landen valt het zelfs in de lagere helft. Houden we enkel rekening met de landen die in 1995 lid waren van de EU, dan ligt België precies in het midden.

Een detailbeeld van België maakt duidelijk dat de hierboven genoemde daling – zij het niet zo sterk – opgaat voor alle regio's (cijfers van ADSEI^[1]). In Vlaanderen loopt de afname zelfs door tot in 2012 (cijfers van het SPE). Er wordt dan een **historisch laagterecord van 6 geboortes per 1000 Vlaamse meisjes** tussen 15 en 19 jaar opgetekend. In 2012 hadden ongeveer 1089 boorlingen een tiener (10-19 jaar) als mama. Slechts 5 van deze moeders waren jonger dan 15 jaar. Bijna 80 procent was 18 of 19 jaar. Het is onduidelijk of de daling ten opzichte van 2011 een verderzetting is van de eerdere trend of dat er andere factoren een rol spelen.

De abortuscijfers voor 2012 zijn nog niet bekend. Wel bleek uit de cijfers van 2010 en 2011 dat de afname van de geboortes niet gecompenseerd werd door een toename in abortussen. **De laatste jaren worden in België dus minder tieners zwanger**.

Beeldvorming van tienerouderschap op de Vlaamse televisie

Van februari tot juni 2013 bestudeerde een onderzoeksteam aan de Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen in opdracht van de Vlaamse overheid de beeldvorming van tienerouderschap op de Vlaamse televisie. Hiervoor analyseerden ze 10 fictie- en non-fictieprogramma's die de afgelopen jaren te zien waren op de Vlaamse televisiezenders en waarin tienerouders aan bod kwamen. Daarnaast voerden ze 11 interviews met experts uit de jeugdwelzijnssector en focusgroepsgesprekken met in totaal 46 maatschappelijk kwetsbare jongeren om na te gaan hoe zij de beeldvorming van tienerouderschap in de media ervaren.

---

^[1] De definitie die ADSEI hanteert om bevallingscijfers te berekenen, verschilt van de definitie van Eurostat. Bij de cijfers van Eurostat worden bijvoorbeeld bevallen moeders die in het wachtregister geregistreerd zijn bijgerekend. Het wachtregister bevat gegevens over vreemdelingen die zich vluchteling verklaren of vragen om als vluchteling erkend te worden en hun familieleden.

Volgens de onderzoekers is de **beeldvorming van tienerouderschap op de Vlaamse televisie globaal genomen genuanceerd en evenwichtig**. Wel zijn er uiteraard belangrijke **genreverschillen**. Zo wordt in nieuwsprogramma's en documentaires, maar ook in fictieprogramma's zoals *Thuis* (Eén) of *Crème de la Crème* (VTM), doorgaans een realistischer en evenwichtiger beeld van tienerouders opgehangen dan in de bestudeerde realityprogramma's. Toch spelen ook de realitysoaps een belangrijke rol in de sensibilisering over tienerouderschap. Zo blijkt dat de publieke belangstelling voor tienerouderschap de afgelopen jaren werd aangewakkerd door de VT4-docusoap *Tienermoeders*. Ook de Amerikaanse realitysoaps op onder meer MTV, VIJF en Vitaya brengen de problematiek van tienerouderschap onder de aandacht. Dit werd door de meeste jongeren, die aan het onderzoek deelnamen, als positief ervaren, ook al is het beeld dat deze programma's van tienerouders ophangen volgens hen soms stereotyperend en eenzijdig.

Het beeld dat de Vlaamse tv-programma's schetsen van tienerouders komt voor een groot deel overeen met de realiteit en de ervaringen van de experts en jongeren die aan het onderzoek deelnamen. Er gaat in de televisieprogramma's veel aandacht naar de invloed van het jonge ouderschap op de schoolkansen, de arbeidssituatie en de financiële gevolgen voor de jongeren – allemaal zeer herkenbare zaken voor de kwetsbare jongeren uit het onderzoek. Ook de gevolgen van tienerouderschap op de partnerrelatie en de reacties en het belang van steun uit de sociale omgeving van de jongeren zijn onderwerpen die uitvoerig aan bod komen in de tv-programma's.

Toch zijn er ook **een aantal punten waarop de representatie op televisie niet strookt met de realiteit**. Het meest opvallend is de bijna volledige afwezigheid van *allochtone tienerouders* op televisie. Waar uit cijfers blijkt dat in Vlaanderen ongeveer een kwart van de tienermoeders een niet-Belgische nationaliteit heeft, zien we deze diversiteit niet weerspiegeld op televisie. Een tweede vaststelling is dat het in de mediarepresentatie over tienerouderschap bijna altijd draait om de moeder en hoe zij de zwangerschap en de eerste maanden na de geboorte beleeft. De ervaringen van *tienervaders* daarentegen komen nauwelijks aan bod. Ten derde stellen de onderzoekers vast dat tienerouders op tv doorgaans beschikken over een relatief sterk *sociaal netwerk*, wat in werkelijkheid lang niet altijd het geval is. Vooral binnen de meest kwetsbare groepen in de samenleving staan jongeren, die als tiener een kind krijgen, er vaak alleen voor en kunnen zij niet rekenen op steun uit hun directe omgeving. Jeugdwelzijnsorganisaties, en de kwetsbare jongeren zelf, pleiten dan ook voor meer aandacht voor deze 'vergeten' groepen.

Minister Ingrid Lieten is tevreden dat het beeld dat de media van tienerouders schetsen de realiteit erg benadert. "Toch zijn er nog een aantal verbeterpunten en daarom zal ik het onderzoeksrapport overmaken aan de verschillende redacties zodat ze het als leidraad kunnen gebruiken bij berichtgeving over tienerouders."